

امیرکبیر

انقلابی زمان خود

بسم الله الرحمن الرحيم

مرحوم شهید میرزا تقی خان امیرکبیر از معدود چهره‌های دغدغه‌مند، توانمند و اندیشمند دوران انحطاط قاجاری است که اولاً از اصالت‌های فرهنگی و هویتی ایران در برابر هجوم همه‌جانبه سیاسی، فرهنگی و اقتصادی غرب استعمارگر دفاع کرد، ثانیاً برخوردار از اندیشه‌های اعتقادی و مذهبی اسلامی و پای‌بند به ارزش‌های شیعی ناب بود و ثالثاً دغدغه پیشرفت و ترقی در عرصه‌های واقعی زندگی اجتماعی مردم را داشت. برآیند این ویژگی‌ها همراه با درک صحیح از روزگار خویش و کیاست ذاتی، پاک دستی و سیاست ورزی خردمندانه او در بساط پادشاهی استبدادی و فاسد قاجاری، شخصیت جامع‌الاطراف و جامع‌الاضدادی از او ساخته بود که در حد‌اعلای ظرفیت یک دولت‌مرد آن روزگار، منشأ خدمات و نوآوری‌های ارزشمندی شد. دورهٔ صدارت امیرکبیر گرچه از نظر طول زمان کوتاه بود ولی از نظر عمق تأثیرگذاری به‌الگویی برای چگونگی عملکرد یک رجل سیاسی تبدیل شد. او نشان داد که پاک‌دامنی، تدبیر، تلاش و جدیت، خودباوری و اعتمادبه‌نفس توأم با ایمان عمیق دینی و پای‌بندی به هویت ملی می‌تواند در سخت‌ترین شرایط هم برای کارآمدی و اثربخشی در افق آینده یک جامعهٔ ریشه‌دار و یک ملت بزرگ مفید واقع شود و راه‌های تازه‌ای برای پیشرفت باز کند. امیرکبیر در مواجهه با کاستی‌ها و خلأهای اجتماعی و سیاسی، مدیری مدبر، قاطع، منطقی و منضبط بود. برخورد او با رانت‌خواری و تبعیض و فساد و به‌ویژه مقابله با دانه‌درشت‌ها، برخورد با فتنهٔ بابیگری که صدای تفرقه‌افکنی مذهبی توسط قدرت‌های بیگانه تلقی می‌شد، تلاش برای مردمی بودن و رسیدگی به نیاز محرومان و مظلومان، جهت‌گیری‌های مدیریتی کلانی

در زندگی امیر کبیر است که امروز هم برای دولتمردان ما می‌تواند سرمشق باشد. او در عرصه سیاست خارجی هرگز زیر بار تحمیل‌های انگلیس و روس آن زمان - به‌عنوان قدرت استعماری - نرفت و همواره منش استقلال‌خواهانه طراز یک رجل مسلمان را حفظ کرد، در عرصه اقتصاد به رشد تولید ملی و رهایی کشور از وابستگی اقتصادی می‌اندیشید و با اهتمام به این رویکرد، سعی در زمینه‌سازی برای ظهور و بروز کار و استعداد و خلاقیت ایرانی داشت و در عرصه فرهنگی و علمی پایه‌گذار یک مسیر متفاوت در برابر دو رویکرد متضاد زمان خود بود، دو رویکردی که یکی غربی شدن و فرنگی مآبی و دنباله‌روی کشورهای اروپایی را برای ترقی توصیه می‌کرد و دیگری بی‌اعتنایی به دانش و فناوری جدید و پشت کردن به تحولات زمانه را دنبال می‌نمود... در برابر این دو رویکرد، مسیر امیر کبیر، یک مسیر عقلانی و برخاسته از دوراندیشی و بر پایه بهره‌برداری هوشمندانه از توان کشورهای پیشرو در علم و فناوری با حفظ اصالت‌های ملی و دینی بود که بتواند در حد شرایط و اقتضائات آن روزگار، نهال رشد علمی را در خاک ایران اسلامی به باروری برساند... و این یعنی انقلابی بودن در زمان خود و برای زمانه خود... امروز نیز چشم برداشتن از حمایت و کمک بیگانه سلطه‌گر و چشم دوختن به ظرفیت‌های مادی و انسانی درونی در عین برون‌گرایی و معقول و هوشمندانه، و حفظ و ارتقای دستاوردهای عینی و گفتمانی انقلاب اسلامی، امتداد راهی است که آن شهید راه استقلال و عزت ملی ما طی کرد.

روحش شاد و راهش پر رهرو باد.

حجة الاسلام والمسلمین دکتر علی ذوعلم